

หลักการและแนวทางการดำเนินงาน
โครงการจัดการศึกษาวิชาชีพคอมพิวเตอร์ให้กับผู้ต้องขัง

1. ความเป็นมา

ตามที่คณะกรรมการโครงการเทคโนโลยีสารสนเทศตามพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้ดำเนินการฝึกอบรมวิชาชีพคอมพิวเตอร์แก่ผู้ต้องขังด้วยการสนับสนุนเครื่องคอมพิวเตอร์ และอุปกรณ์ต่างๆ ให้คำปรึกษาเรื่องการจัดหลักสูตรสำหรับฝึกอบรม และติดตามผลการดำเนินงานของเรือนจำ/ทัณฑสถานอย่างสม่ำเสมอ โดยที่ผ่านมาได้ดำเนินการฝึกอบรมคอมพิวเตอร์ในเรือนจำ/ทัณฑสถาน 4 แห่ง ได้แก่ ทัณฑสถานหญิงกลาง บางเขน เรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร ทัณฑสถานบำบัดพิเศษกลาง และเรือนจำคลองเปรม

ในการนี้ ทางกรมราชทัณฑ์ได้เห็นผลสำเร็จจากการดำเนินงานในเรือนจำ/ทัณฑสถานทั้งสี่แห่ง จึงได้จัดทำโครงการจัดการศึกษาวิชาชีพคอมพิวเตอร์ให้กับผู้ต้องขังในเรือนจำ/ทัณฑสถานทั่วประเทศ และจัดส่งแก่ฝ่ายเลขานุการโครงการเทคโนโลยีสารสนเทศตามพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เพื่อพิจารณาแนวทางในการสนับสนุนโครงการ ทั้งนี้ กรมราชทัณฑ์ได้เสนอให้มีการดำเนินงานฝึกอบรมวิชาชีพคอมพิวเตอร์ในเรือนจำ/ทัณฑสถานทุกภูมิภาคทั่วประเทศ ในระยะแรกจำนวน 20 แห่ง

จากการติดตามประเมินผลการดำเนินงานของเรือนจำ/ทัณฑสถานที่เข้าร่วมโครงการ 4 แห่ง คณะทำงานฯ เห็นว่าแต่ละแห่งมีความก้าวหน้าในการดำเนินงานที่แตกต่างกัน ซึ่งขึ้นกับปัจจัยหลายประการ อาทิ การมีผู้รับผิดชอบโครงการที่ทำงานเต็มเวลา การสนับสนุนจากฝ่ายบริหาร การโอนย้ายบุคลากรที่ดำเนินงาน การบริหารจัดการภายในเรือนจำ/ทัณฑสถาน เป็นต้น การดำเนินงานโครงการจัดการศึกษาวิชาชีพคอมพิวเตอร์ให้กับผู้ต้องขังของกรมราชทัณฑ์นับเป็นโอกาสอันดีที่จะขยายผลของการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ต้องขังได้พัฒนาความรู้และทักษะด้านคอมพิวเตอร์อย่างทั่วถึงมากขึ้น ทำให้ผู้ต้องขังมีรายได้ระหว่างต้องโทษ และมีความรู้สามารถนำมาประกอบอาชีพด้านคอมพิวเตอร์ซึ่งเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานได้ในอนาคตเมื่อพ้นโทษ แต่ในการสนับสนุนโครงการดังกล่าว ควรที่จะกำหนดหลักการและแนวทางในการสนับสนุนไว้ให้ชัดเจน เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามที่ตั้งเป้าหมายไว้

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อให้การดำเนินงานจัดการศึกษาวิชาชีพคอมพิวเตอร์ให้กับผู้ต้องขังในเรือนจำ/ทัณฑสถานต่างๆ บรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ โดยใช้ประโยชน์จากฐานความรู้และประสบการณ์จากการดำเนินงานที่ผ่านมาของเรือนจำ/ทัณฑสถาน

2.2 เพื่อให้การดำเนินงานของเรือนจำ/ทัณฑสถานมีแนวทาง และทิศทางไปในแนวทางเดียวกัน

2.3 เพื่อให้คณะกรรมการฯ สามารถติดตามประเมินผลการดำเนินงานได้ตามกรอบแนวทางที่ได้กำหนดขึ้น

2.4 เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างกรมราชทัณฑ์ เรือนจำ/ทัณฑสถาน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในภูมิภาค

3. หลักการ และแนวทางในการดำเนินงาน

3.1 การสนับสนุนเครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์

- เรือนจำ/ทัณฑสถานที่ไม่มีคอมพิวเตอร์ คณะกรรมการฯ สนับสนุนคอมพิวเตอร์มือสอง หรือเครื่องคอมพิวเตอร์ตามมาตรฐานที่คณะกรรมการฯ กำหนดจำนวน 10-20 เครื่องต่อ 1 แห่ง (ขึ้นอยู่กับขนาด และพื้นที่ของห้องคอมพิวเตอร์)
- เรือนจำ/ทัณฑสถานที่มีเครื่องคอมพิวเตอร์อยู่จำนวนหนึ่งแล้ว แต่ไม่เพียงพอ คณะกรรมการฯ สนับสนุนคอมพิวเตอร์ให้ตามความจำเป็น และความพร้อมของแต่ละแห่ง
- อุปกรณ์อื่นๆ อาทิ printer, LAN, Scanner คณะกรรมการฯ พิจารณาให้ตามความจำเป็นและผลการดำเนินงานของเรือนจำ/ทัณฑสถานแต่ละแห่ง
- การขนย้ายเครื่องคอมพิวเตอร์/อุปกรณ์ที่ได้รับความอนุเคราะห์จากคณะกรรมการฯ เป็นหน้าที่ของกรมราชทัณฑ์

3.2 การพัฒนาบุคลากร

- ขอความร่วมมือให้มหาวิทยาลัย/วิทยาลัย/สถานศึกษาในแต่ละจังหวัดเป็นศูนย์ประสานงาน/ให้คำปรึกษาการดำเนินงาน ได้แก่
 - ภาคกลาง - วิทยาลัยเทคนิคในพื้นที่ใกล้เคียงกับเรือนจำ/ทัณฑสถานที่ร่วมโครงการ
 - ภาคเหนือ - มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, มหาวิทยาลัยนเรศวร วิทยาลัยเทคนิคในพื้นที่ใกล้เคียงกับเรือนจำ/ทัณฑสถานที่ร่วมโครงการ

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ - มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี วิทยาลัยเทคนิคในพื้นที่ใกล้เคียงกับเรือนจำ/ทัณฑสถานเข้าร่วมโครงการ
ภาคใต้ - มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิโรฒ วิทยาลัยเทคนิคในพื้นที่ใกล้เคียงกับเรือนจำ/ทัณฑสถานเข้าร่วมโครงการ
ภาคตะวันออก - มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาลัยเทคนิคในพื้นที่ใกล้เคียงกับเรือนจำ/ทัณฑสถานเข้าร่วมโครงการ

- โดยศูนย์ประสานงาน ทำหน้าที่ดังนี้
 - ให้คำปรึกษาเรื่องการจัดทำหลักสูตรสำหรับการจัดอบรม
 - สนับสนุนวิทยากรผู้อบรมในหลักสูตรต่างๆ (โดยเรือนจำ/ทัณฑสถานสนับสนุนงบประมาณค่าวิทยากร) หรือ
 - ให้ใบรับรองวิทยากรของเรือนจำ/ทัณฑสถานที่จะเป็นผู้สอนโดยมีการทดสอบความรู้ความสามารถของวิทยากร
 - มอบวุฒิบัตรแก่ผู้ต้องขังที่สอบผ่านตามเกณฑ์การประเมินผลที่กำหนด
 - ให้คำปรึกษาในเรื่องการบำรุงรักษา/ซ่อมเครื่องคอมพิวเตอร์แก่เจ้าหน้าที่ของเรือนจำ/ทัณฑสถาน
 - ประสานงานกับคณะทำงานฯ เมื่อมีประเด็นปัญหา/อุปสรรคในการดำเนินงาน

3.3 หลักสูตรการเรียนการสอน

- ในปีแรกของการดำเนินงาน ขอให้เรือนจำ/ทัณฑสถานจัดอบรมหลักสูตร "คอมพิวเตอร์เบื้องต้น" โดยจัดอบรมอย่างน้อยปีละ 2 รุ่น
- ในปีต่อมา เมื่อประเมินผลการดำเนินงานเป็นที่น่าพอใจ จึงดำเนินงานจัดอบรมหลักสูตรในระดับที่สูงขึ้นเป็นลำดับ อาทิ การออกแบบสิ่งพิมพ์ด้วยคอมพิวเตอร์เบื้องต้น การซ่อมบำรุงคอมพิวเตอร์ การออกแบบเว็บไซต์ ทั้งนี้ โดยพิจารณาคัดเลือกจากผู้ต้องขังที่ผ่านการอบรมหลักสูตรคอมพิวเตอร์เบื้องต้น และมีคุณสมบัติที่เหมาะสมกับหลักสูตร เช่น หลักสูตรการออกแบบสิ่งพิมพ์ฯ ควรคัดเลือกผู้ต้องขังที่มีความสนใจในเรื่องศิลปะ และการออกแบบ หลักสูตรการซ่อมบำรุงฯ ควรคัดเลือกผู้ต้องขังที่มีความสนใจความถนัดในเรื่องการซ่อมและสนใจเรื่องซอฟต์แวร์ เป็นต้น
- การกำหนดหลักสูตรต่างๆ เรือนจำ/ทัณฑสถานปรึกษากับสถานศึกษาที่เป็นศูนย์ประสานงานในจังหวัด

3.4 หลักเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้ต้องขังที่สนใจเข้ารับการอบรม

- มีวุฒิการศึกษาชั้นมัธยมศึกษา
- มีความประพฤติดี ไม่เคยทำผิดวินัยของเรือนจำ/ทัณฑสถาน
- ในการอบรมแต่ละรุ่น ขอให้กำหนดสัดส่วนจำนวนผู้ต้องขังที่มีกำหนดโทษเหลือน้อย: โทษเหลือมาก ประมาณ 70:30 ทั้งนี้ เพื่อให้มีผู้ต้องขังที่สามารถช่วยสอนได้ในรุ่นถัดไป

3.5 การกำหนดนโยบายจากกรมราชทัณฑ์

กรมราชทัณฑ์กำหนดนโยบายแก่เรือนจำ/ทัณฑสถานที่เข้าร่วมโครงการ ดังนี้

- ให้เรือนจำ/ทัณฑสถานที่เข้าร่วมจัดทำแผนงานโครงการที่ชัดเจน เพื่อให้สามารถติดตามผลการดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่อง
- ให้เรือนจำ/ทัณฑสถานจัดสรรงบประมาณเพื่อการบำรุงรักษาเครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ให้เพียงพอ และงบประมาณสนับสนุนวิทยากรที่ให้การอบรมในหลักสูตร
- ให้เรือนจำ/ทัณฑสถานกำหนดแผนรองรับผู้ต้องขังที่ผ่านการอบรมคอมพิวเตอร์ตามหลักสูตรต่างๆ เพื่อให้ผู้ต้องขังนำความรู้ที่ได้รับมาปฏิบัติงานจริง อาทิ การรับจ้างพิมพ์งาน รับจ้างพิมพ์ต้นฉบับ การออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์ การซ่อมบำรุงเครื่องคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

3.6 การติดตามประเมินผลการดำเนินงาน

- กรมราชทัณฑ์รวบรวมผลการดำเนินงานของเรือนจำ/ทัณฑสถานส่งแก่คณะกรรมการฯ ปีละ 2 ครั้ง โดยรายงานครั้งที่ 1 เป็นรายงานระหว่างเดือนมกราคม-มิถุนายน รายงานครั้งที่ 2 รายงาน

ผลระหว่างเดือนกรกฎาคม-ธันวาคม (ในระยะยาว เรือนจำ/ทัณฑสถานที่ร่วมโครงการ สามารถรายงานได้โดยตรงผ่านระบบ web-based)

- กรมราชทัณฑ์จัดส่งแผนการดำเนินงานแก่ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการฯ ภายในเดือนมกราคมของทุกปี
- คณะกรรมการฯ/คณะทำงานฯ จะตรวจเยี่ยมผลการดำเนินงานของเรือนจำ/ทัณฑสถาน เป็นระยะ โดยประสานงานผ่านทางกรมราชทัณฑ์

4. ระยะเวลาดำเนินการ 1 ปี (สำหรับการนำร่อง)

5. เรือนจำทัณฑสถานที่ร่วมดำเนินการ

เรือนจำ/ทัณฑสถาน จำนวน 21 แห่ง กระจายทุกภูมิภาค ดังนี้

ภาคกลาง 9 แห่ง ได้แก่

1. เรือนจำจังหวัดนนทบุรี
2. ทัณฑสถานวัยหนุ่มกลางปทุมธานี
3. ทัณฑสถานบำบัดพิเศษจังหวัดปทุมธานี
4. ทัณฑสถานวัยหนุ่มพระนครศรีอยุธยา
5. ทัณฑสถานบำบัดพิเศษพระนครศรีอยุธยา
6. เรือนจำอำเภอธัญบุรี
7. เรือนจำพิเศษมีนบุรี
8. เรือนจำจังหวัดสมุทรสงคราม
9. เรือนจำกลางฉะเชิงเทรา

ภาคตะวันออก 2 แห่ง ได้แก่

1. เรือนจำกลางชลบุรี
2. เรือนจำพิเศษพัทยา

ภาคใต้ 2 แห่ง ได้แก่

1. เรือนจำกลางสงขลา
2. เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช
3. เรือนจำจังหวัดสุราษฎร์ธานี

ภาคเหนือ 4 แห่ง ได้แก่

1. เรือนจำกลางเชียงใหม่
2. ทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่
3. เรือนจำกลางพิษณุโลก
4. เรือนจำกลางกำแพงเพชร

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3 แห่ง ได้แก่

1. เรือนจำจังหวัดนครพนม
2. เรือนจำกลางอุดรธานี
3. เรือนจำกลางอุบลราชธานี